

Oikeus- ja työministeri Jari Lindströmin puhe Etnisten suhteiden foorumissa Vanhalla Ylioppilastalolla 2.6.2016

Julkaistu 2.6.2016

Hyvät kuulijat, bästa åhörare,

tervetuloa etnisten suhteiden neuvottelukunnan foorumiin. Tämän vuoden ETNO foorumin teema – Ihmisarvoisen keskustelukulttuurin edistäminen - on hyvin ajankohtainen ja tärkeä. Sen vuoksi on hienoa havaita, että aihe on kiinnostanut monia. Kaikki halukkaat eivät mahtuneet tällä kertaa mukaan, mutta keskustelu jatkuu.

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan tehtävänä on toimia eri tahojen välisenä vuoropuhelun foorumina maahanmuuttoon ja etnisiin suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Toiminnalla edistetään keskustelukulttuuria, joka ylläpitää luottamusta demokraattiseen päätöksentekoon. ETNO:n kautta maahanmuuttajilla ja eri etnisillä ja uskonnollisilla ryhmillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon.

Julkisen vallan tulee perustuslain mukaan turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Hyvien suhteiden edistäminen yhteiskunnassa koskee kuitenkin kaikkia. Onnistunut kaksisuuntainen kotoutuminen edellyttää luottamusta ja hyviä suhteita eri väestöryhmien kesken. Luottamus puolestaan rakentuu dialogille ja vuorovaikutukselle – ei eriytymiselle tai ennakkoluuloille.

Hallitus kannustaa avoimeen keskusteluun maahanmuuttopolitiikasta, rasismia ei sallita. Kuten hallitusohjelmassa todetaan, maahanmuuttajat vahvistavat Suomen innovaatiokykyä ja osaamista tuomalla oman kulttuurinsa vahvuuksia osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Suomi on avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas maa.

Hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet edellyttävät sellaista keskustelukulttuuria, joka tuo meitä yhteen, rakentaa yhteisöllisyyttä ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Vain näin pääsemme puhaltamaan yhteen hiileen ja yhteistyössä rakentamaan parempaa maata meille kaikille.

Tämän vuoden ETNO foorumissa pyritään vaikuttamaan yleiseen yhteiskunnalliseen keskustelukulttuuriin. Ihmisarvoinen keskustelu ei jaa suomalaista yhteiskuntaa erillisiin osiin tai lisää eristäytymistä. Ihmisarvoinen keskustelukulttuuri on vastuullista keskustelua, jossa otetaan vastuu omista sanoista ja teoista. Esimerkiksi kirjoittelu netissä ilman nimeä ei sovi hyvin yhteen tämän lähtökohdan kanssa. Yhteiskunnallisen vastuun tavoite on edistää osallisuutta ja tukea kunkin henkilön osallistumista yhteiskuntaan.

Suomessa käydään keskustelua, jonka moniin eri ryhmiin kuuluvat kokevat negatiivisena. Oikeusministeriön teettämä selvitys osoittaa, että vihapuhe lisää vähemmistöjen turvattomuuden tunteita, vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin ja heikentää luottamusta viranomaisiin. Jopa 61 % vastaajista kertoi vihapuheen ja häirinnän vaikuttaneen yleiseen turvallisuuden tunteeseen. Vastaavia haasteita on muissakin Euroopan maissa.

Ongelmista ei tule vaieta, mutta yleissävyltään negatiivinen keskustelukulttuuri vaikeuttaa ratkaisujen löytämistä. Leimaava ja herjaava keskustelutapa aiheuttaa vastakkainasettelua, ristiriitaa ja vihamielisyyttä. Negatiivisen keskustelun tilalle tulee aikaansaada keskustelua, joka motivoi ihmisiä olemaan myönteisessä vuorovaikutuksessa keskenään ja hyväksyy jokaisen osaksi yhteiskuntaa - erilaisuudesta huolimatta.

Viime vuoden marraskuussa eduskunnassa olevat puolueet uusivat allekirjoituksensa Euroopan puolueiden rasismin vastaisen peruskirjaan. Peruskirjan allekirjoittamisella puolueet ovat sitoutuneet:

- puolustamaan ihmisoikeuksia ja demokratiaa
- olemaan esittämättä näkemyksiä, jotka lisäävät ennakkoluuloja ja vihamielisyyttä,
- käsittelemään asiallisesti ja reilusti kyseisiin kohderyhmiin liittyviä aiheita,
- pidättäytymään kaikenlaisesta toiminnasta, joka yllyttää vihapuhetta sekä
- varmistamaan, että kaikki yhteiskunnan ryhmät aidosti osallistetaan puolue toimintaan kaikilla tasoilla.

Puolueet ovat myös uusille suomalaisille tärkeä kanava yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Uskon, että esimerkiksi seuraavissa kuntavaaleissa on mukana aiempaa enemmän eri vähemmistöihin kuuluvia kuntalaisia.

Hyvät kuulijat,

meillä jokaisella on velvollisuus edistää rakentavaa yhteiskunnallista ilmapiiriä ja näin vaikuttaa turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen. Syrjäytyminen ja syrjintä voivat edesauttaa yhteiskunnasta sivuun jäämistä, ääritapauksissa jopa radikalisoitumista.

Ensin on ajatus, sitten ovat sanat ja sitten teot. Ihminen ja koko yhteiskunta ilmentää teoillaan omia arvojaan, ajatuksiaan. Asenne ratkaisee kaikessa, kun pysymme positiivisen puolella, olemme jo pitkällä. Ihmisarvoisen keskustelukulttuurin pohja on arvoissa, toisen kunnioittamisessa. Keskustelukulttuurin muutos tarkoittaa yhteiskunnallisen arvopohjan rakentamista entistä inhimillisempään ja ihmisarvoisempaan suuntaan.

Tämän foorumin aihe on erityisen ajankohtainen nyt, kun Suomi valmistautuu turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä tähänastista mittavampaan kotouttamiseen. Kotouttamisen tulisi lähteä siitä, että uudet tulijat pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti osallisiksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä edellyttää, että tunnistamme tulijoiden osaamisen ja potentiaalin ja olemme valmiita vuorovaikutukseen heidän kanssaan. Kotouttamisen tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla edistetään maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien osalta.

Toivotan teille antoisaa foorumipäivää. Toivon, että tilaisuus antaa rohkeutta ja osaamista edistää ihmisarvoista keskustelukulttuuria.